

S rozšiřováním Evropské Unie se stále více dostává do popředí otázka pracovních příležitostí, které se nabízejí a možnosti jejich využívání. Tato otázka je aktuální pro všechny, kteří si myslí, že mají co nabídnout a že by se někde mimo stát jehož jsou občany mohly uplatnit lépe, popřípadě tímto krokem získat jakékoliv jiné výhody. Politika Evropské Unie je tomuto velmi otevřená a podpora migrace včetně zajišťování práv migrujících osob je jedním ze základních cílů jednotného vnitřního trhu.

Je však více než jasné, že nestačí umožnit pracovníkům či komukoliv jinému, kdo se chce pracovní nebo podnikatelsky uplatnit v cizím státě, vstup a pobyt v tom či onom státě Evropského Společenství, ale je nutné poskytnout těmto osobám určité sociální jistoty. Myslí se tím ne nějaké extra výhody a jistoty, které nemají ani vlastní občané, ale takové, na které má právo každý, kdo poctivě pracuje popřípadě podniká v jiném státě než jehož je občanem, kdo poctivě odvádí daně a dávky na sociální zabezpečení a kdo se po určité době třeba chystá vrátit domů, popřípadě se v tomto státě se svoji rodinou natrvalo usadit, a nebo se dokonce po určité době přesunout do jiného státu Evropského Společenství.

Je nutné přesně právně stanovit který ze států v němž osoba vykonávala pracovní činnost či jinou samostatně výdělečnou činnost má k této osobě finanční a jiné sociální závazky. Zda se má osoba obrátit na jeden stát a případně který, nebo zda se může obrátit na více států či dokonce na všechny, ve kterých vykonávala práci. A na co mají nárok rodinní příslušníci. Co se stane, když on nebo někdo z jeho rodiny onemocní, nebo dokonce zemře. Co až zestárne a přestane být ekonomicky aktivní. A nebo co když se bude chtít rozvést a popřípadě se znovu oženit s občankou tohoto státu nebo jiného členského státu resp. občankou nějakého třetího státu.

Je zde mnoho teoretických i praktických otázek, na které potřebuje ten, kdo se odváží migrovat do jiného státu za prací, odpovědi. Tyto odpovědi dává právo Evropského Společenství s velkým a rozhodně ne zanedbatelným přispěním judikatury Evropského Soudního Dvora a také národní předpisy jednotlivých států.

Zásady a pravidla, kterými se migrující osoby řídí jsou upraveny nejen v **primárním právu** Evropského Společenství, ale také, a to především, v sekundárním právu ES. Ohledně prvně jmenovaném můžeme vyzdvihnout hlavně Smlouvu o založení Evropského Společenství, kde jsou stanoveny základní principy volného pohybu osob, svobody usazování se v jiném členském státě, principy nediskriminace a podmínky použití těchto principů včetně odkazů na prováděcí předpisy. Ohledně **sekundárních předpisů** ES jsou to hlavně nařízení a směrnice, jejichž hlavním cílem je pomoci interpretovat a aplikovat primární právo, provádět principy a pravidla stanovená právě primárním právem a přesně určit podmínky za kterých se komunitární právo jako celek a jednotlivé jeho předpisy použijí.

Těmi nejhlavnějšími, kterými se v této práci budu zabývat, jsou mimo jiné **nařízení rady č. 1612/68 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství**, které ve své podstatě provádí článek 39 Smlouvy o ES (bývalý čl. 49 Smlouvy EHS) proklamující volný pohyb pracovníků ve Společenství. Je zde především stanoveno, že „*každý státní příslušník členského státu má právo, bez ohledu na místo svého bydliště, na přístup k zaměstnání a na jeho výkon na území jiného členského státu v souladu s právními a správními předpisy, které upravují zaměstnávání státních příslušníků tohoto státu*“.¹

Dále je to **nařízení Rady č. 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství**, které je doplněno **nařízením Rady č. 574/72 stanovující postup provádění nařízení 1408/71**. Tato nařízení v podstatě do současnosti upravovala podmínky pro přiznávání nároků ze sociálního zabezpečení na základě jejich práce v jiném členském státě, než jehož jsou občany. Jednalo se o provedení čl. 51 Smlouvy EHS, který zaručoval volný pohyb pracovních sil a zabezpečení jejich rovného postavení co se týče nároků ze sociálního zabezpečení.² Důležité je také **nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení**, které by mělo v budoucnu nahradit nařízení 1408/71 a reagovat na změny a stále rostoucí tlak co nejvíce liberalizovat jednotný vnitřní trh. V platnost toto nařízení vstoupí, až k němu bude přijato prováděcí nařízení.

Ohledně právních úprav, kterými se migrující osoby řídí, se samozřejmě nesmí zapomínat na národní úpravu jednotlivých členských států. Tato koneckonců tvoří hlavní těžiště právních podmínek, které upravují každodenní chování pracovníků a jejich práva a povinnosti, které v souvislosti s výkonem práce mají a které mají vliv i po době jejich aktivní činnosti.

Již v Hlavě II. výše zmíněného nařízení 1408/71 je upraveno určení použitelných právních předpisů. Jak je stanoveno hned v prvním článku této Hlavy, podléhá pracovník, na kterého se toto nařízení vztahuje, pouze právním předpisům jediného členského státu. O jednotlivých pravidlech pro určení příslušných právních předpisů na základě tohoto nařízení budu pojednávat dále v této práci.

Z výše uvedených důvodů, kdy je zřejmé, že migrace obyvatelstva za prací mimo území států jichž jsou občany, není podmíněna jen samotnou možností pohybu těchto osob a možností jejich pobytu v jiném členském státě, ale i sociálními podmínkami, na jejichž základě je poskytováno dostatečné a spravedlivé sociální zabezpečení, bych tuto práci rád rozdělil na dvě hlavní části. A to na část první zabývající se volným pohybem osob z hlediska možnosti účasti na trhu práce a část druhou obsahující volný pohyb osob z hlediska sociálního zabezpečení.